

Правни оквир туристичке дјелатности у Републици Српској

Legal framework of tourism business in the Republic of Srpska

Миломир Чодо, Правни факултет, Европски универзитет Брчко дистрикт БиХ; Дајана Мандић, Правни Факултет,
Универзитет у Београду

Сажетак— Облици привредне дјелатности у савременом друштву су различити па су ти облици са мањим или већим степеном развијени и у Републици Српској. Један од облика привредне дјелатности је и туризам. Правна држава регулише правним нормама и питања из привредне дјелатности па тако и питања везана за туризам, а што је случај и са Босном и Херцеговином односно Републиком Српском. Правни оквир је у ствар скуп правних прописа који се односе на поједина питања. Тако да је правни оквир туристичке дјелатности у Републици Српској скуп правних прописа који се односе на туризам.

Правне норме које се односе на туризам су садржане у Уставу Републике Српске као највишем правном акту који регулише и основе економског уређења, значи и основе привређивања па тиме и туризма као привредне гране.

Осим у Уставу ове норме су садржане у низу закона у Републици Српској али и подзаконских аката.

За туризам као и друге привредне гране је свакако важно уговарање.

Уговарање се као правни однос између људи развијало кроз све епохе друштвеног живота, те је тако стицало различите форме и облике. Уговор је и сам постао извор облигације. За туризам је карактеристично више уговора и као такви су предмет изучавања облигационог права као гране грађанског права.

Кључне ријечи – туристичка дјелатност, привредна друштва, уговор, услуге, обавезе,

Abstract – Forms of economic activity in modern society are different but these shapes with smaller or larger degree, and developed in the Republic of Srpska. One of the forms of economic activity is tourism. The rule of law regulating the legal norms and questions of economic activity including the issues related to tourism, which is the case with Bosnia and Herzegovina and the Republic of Srpska. The legal framework in the matter of collection of legal regulations relating to certain questions. So that the legal framework of tourist activity in the Republic of Serbian set of legal regulations related to tourism.

In addition to the constitution of this standard are contained in a series of Law in Serbian as well as by-laws.

For tourism and other economic sectors is certainly important contracting.

Contracting as a legal relationship between humans evolved through all epochs of social life, and thus acquired different forms and shapes. Contract and I have become a source of obligations. For tourism is characterized by multiple contracts and as such are subject to the study of contract law as a branch of civil law.

Keywords – tourism tourism, business organizations, contract, services, obligations

I. УВОД

У данашњем степену развоја друштва, а тиме и привреде туризам се карактерише као један од најзначајних механизма развоја привреде. Он је дјелатност која повезује људе, односно континенте, народе и државе. Ова чињеница засигурно утиче позитивно на ефикасност и брзину туристичког развоја.

Туризам представља скуп односа и појава које произилазе из боравка странаца у неком мјесту, ако тај боравак не подразумијева промјену пребивалишта и није везан за стицање зараде. Туризам је свако путовање које нема за циљ обављање неке привредне дјелатности. Турист је особа која путује најмање 24 сата изван мјеста сталног боравка, осим у случају крстарења, када то путовање подразумијева временски период краћи од 24 сата.¹

Законска дефиниција туризма у Републици Српској гласи: "Туризам је скуп односа и појава које произилазе из путовања и боравка посјетилаца неког мјеста, ако се тим боравком не заснива стално пребивалиште и ако са таквим боравком није повезана никаква њихова привредна дјелатност".²

Подјеле туризма су различите али за Републику Српску издвајамо зимски туризам, рјечни туризам, вјерски туризам, сеоски туризам што представља облике туризма за које на овом простору постоје значајни предуслови.

¹ <http://www.tourism.in.rs/index.php...> (03.12.2016. године)

² Закон о туризму (Службени гласник Републике Српске број 70/11 и 67/13)

За туризам је карактеристично, као и друге облике дјелатности и правне послове да имају свој правни оквир који утврђује начин обављања дјелатности, субјекте, надлежности, одговорност, а што је све регулисано правним нормама.

Смисао права у једној држави или правној заједници друге врсте не може се у потпуности разумјети ако се не узму у обзир општа гледишта која су се развијала заједно с правом, као дио културе тог народа или опште културе.³ Друштвени однос је у суштини резултат понашања човјека у спољном свијету. Код туристичке дјелатности настају различити друштвени односи.

Друштвени однос постаје правни однос уколико је он регулисан правном нормом.⁴ Како су и односи између субјеката туризма регулисани правним нормама тиме су и они правни односи. У зависности од области друштвеног живота на коју се односе ова правила понашања развиле су се и различите гране права.

Грађанско право или "цивилно право" је скуп правних норми којима се уређују друштвени односи у које субјекти права, ступају поводом ствари, чинидби и имовине, и такви односи се називају грађанскоправним односима. Грађанско право је дио правног система који уређује субјективна грађанска права.⁵

У принципу правна регулатива која се тиче туризма представља скуп правних норми које су дио грађанског права и то његових грана облигационог права, привредног права али и грађанског процесног права.

II. ОСНОВНИ ЗАКОНИ У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ КОЈИ ЗА ПРЕДМЕТ РЕГУЛИСАЊА ИМАЈУ ТУРИЗАМ

Више је закона у Републици Српској који за предмет своје регулативе имају туризам као дјелатност. Поједини од тих закона су општи закони који се примјењују на све правне односе и послове, а поједини су специјални, регулишу само туризам, *lex specialis*.

Код стања правне ствари да је једно исто питање које се односи на туризам различито регулисано општим законом у односу на специјални закон, примјењује се специјални.

Закон о облигационим односима који се примјењује на туризам

Закон о облигационим односима за предмет свог регулисања има облигационе односе, односно облигације у које ступају правна и физичка лица.

Видљиво је да је то однос у којем повјерилац има право да од дужника захтјева испуњење обавезе (чињење, нечињење или трпљење) док је дужник обавезан да то испуни.

³ Лукић, Р. и Кошутић, Б. (2008), Увод у право, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, стр. 1-5.

⁴ Станковић, Н. (2016), Кривично право општи дио, Европски универзитет, Брчко, стр.17.

⁵ Водинелић, В. (2007), Увод у грађанско право, Издавачко предузеће „Номос“, Београд, стр.3.

У оквиру туристичке дјелатности туристички субјекти (туристичке агенције, туристи, организатори туристичких путовања и други) ступају у разне облигационе односе.

У начелу и туристички субјекти су физичка или правна лица. Значи да и Закон о облигационим односима представља правни оквир туризма и као такав регулише туристичку дјелатност. Извори облигационих односа код туризма су најчешће уговори али и проузроковање штете као и једностране изјаве воље.

Овим законом уређују се облигациони односи који настају из уговора, проузроковања штете, стицања без основа, пословодства без налога, једностране изјаве воље и других законом утврђених чињеница.⁶

Један од најзначајних и специфичних извора туристичких облигација су уговори који се закључују између субјеката туризма, а њихов предмет је пружање туристичких услуга.

Уговором о организовању путовања је један од таквих уговора. Код овог уговора обавезује се организатор путовања да прибави путнику скуп услуга које се састоје од превоза, боравка и других услуга које су са њима везане, а путник се обавезује да организатору плати једну укупну (паушалну) цијену.⁷

Такође као извор туристичких облигација јавља се и Посреднички уговор о путовању. Код овог уговора посредник се обавезује да, у име и за рачун путника, закључи било уговор о организовању путовања било уговор о извршењу једне или више посебних услуга које омогућују да се оствари неко путовање или боравак, а путник се обавезује да за то плати накнаду.⁸

Као најзначајни уговор ове врсте, а који је прописан у члан 885. Закона о облигационим односима је Уговор о алотману. Код овог уговора угоститељ се обавезује да у току одређеног времена стави на располагање туристичкој агенцији одређени број лежаја у одређеном објекту, пружи угоститељске услуге лицима које упути агенција и плати јој одређену провизију, а ова се обавезује да настоји да их попуни односно да обавести у утврђеним роковима да то није у могућности, као и да плати цијену пружених услуга, уколико је користила ангажоване хотелске капацитете.

Уговор о алотману је по својој врсти формални уговор и мора бити закључен у писменој форми.

Из садржаја уговора се може закључити да су уговорне стране туристичка агенција и угоститељ најчешће се ради о хотелима као носиоцима угоститељске дјелатности. Једна од уговорних обавеза, код овог теретног уговора, је

⁶ Закон о облигационим односима (објављен у Службеном листу СФРЈ број: 29/78, 39/85, 57/89 и 31/93 и Службени гласник РС", бр. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04)

⁷ Закон о облигационим односима (објављен у Службеном листу СФРЈ број: 29/78, 39/85, 57/89 и 31/93 и Службени гласник РС", бр. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04)

⁸ Закон о облигационим односима (објављен у Службеном листу СФРЈ број: 29/78, 39/85, 57/89 и 31/93 и Службени гласник РС", бр. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04)

дужност агенције да обавештава угоститеља о току попуњавања смештајних капацитета.

Даље када агенција не може да попуни све капацитете смештаја хотела у договореном – уговореном року је дужна обавјестити угоститеља како би овај могао наставити промет тих капацитета.

Закон о туризму као закон који регулише туристичку дјелатност

Закон о туризму у Републици Српској је објављен у Службеном гласнику Републике Српске број:70/11, а његове измјене и допуне у Службеном гласнику Републике Српске број: 67/13.

Овај закон је специјални закон или *lex specijalis* чије одредбе се примјењују само на туристичку дјелатност, али не на друге привредне дјелатности.

Закон је састављен од дванаест поглавља и 115 чланова. Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о туризму објављен у Службеном гласнику Републике Српске, бр.55/03, 63/07 и 101/07.

Закон о туризму је као што је наведено подјелен у више поглавља, а најзначајнија су:

- основне одредбе,
- планирање и развој туризма,
- туристичка дјелатност и субјекти у туризму,
- туристичке (путничке) агенције,
- услуге у туризму и
- финансирање туризма.

Предмет овог закона је планирање и развој туризма, туристички субјекти, услови за обављање туристичке дјелатности, туристичке (путничке) агенције, туристички водичи, туристички пратиоци и туристички аниматори, услуге у туризму, промоција и унапређивање туризма, подстицаји у туризму, регистар туризма, инспекцијски надзор, као и друга питања од значаја за развој и унапређивање туризма.⁹

Овај закон садржи дефиниције основних појмова из ове области као што су: туриста, корисник туристичке услуге, туристичка дестинација, туристичка инфра структура, узансе у туризму, виша сила и друго.

Сем овог закона правни оквир за туризам у Републици Српској представљају и нижи правни акти уредбе и правилници.

Издајамо ниже акте како слиједи: уредбу о условима и критеријумима за додјелу намјенских средстава за развој туризма, правилник о облику, начину и садржају књиге утисака за обављање туристичке дјелатности, правилник о минимално техничким условима у погледу пословног простора, уређаја и опреме за обављање

туристичке дјелатности, као и услове у погледу запослених, правилник о начину пружања туристичких услуга и изнајмљивањем возила, правилник о садржају и начину истицања туристичке сигнализације, правилник о садржају и изгледу регистра туризма и други подзаконски акти.

III. ЗАКЉУЧАК

Туризам као привредна дјелатност у оквиру које правни субјекти ступају у различите односе су по природи друштвени односи али и правни односи.

Наведени односи су правни односи јер су они регулисани правним нормама. Правни субјекти који ступају у ове односе, а у оквиру туристичке дјелатности су физичка и правна лица и називају се туристичким субјектима.

Како је туризам запримио значајно мјесто у привредном развоју савременог друштва па тиме и у развоју Републике Српске то се створила потреба да законодавац ову дјелатност сем регулативе у општим законским нормама регулише и у специјалном закону, Закону о туризму који је *lex specijalis*.

Значи да Закон о туризму заједно са више подзаконских аката које је донијела Влада Републике Српске и Министарство трговине и туризма Републике Српске представља правни оквир развоја и одвијања туризма.

У погледу подзаконских аката јасно је да се ради о уредбама, правилницима и упуствима како је наведено у овом раду.

Осим овог наведеног правног оквира туризма, а који оквир је специјалног карактера правни оквир туризма чине и општи закони првенствено Закон о облигационим односима, Закон о парничном поступку као и Закон о привредним друштвима.

Одредбе ових закона се примјењују на туризам у ситуацији када одређена питања нису регулисана Законом о туризму.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Водинелић, В. (2007), Увод у грађанско право, Издавачко предузеће „Номос“, Београд, стр.3.
- [2] Лукић, Р. и Кошутић, Б. (2008), Увод у право, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, стр. 1-5.
- [3] Станковић, Н. (2016), Кривично право општи дио, Европски универзитет, Брчко, стр.17.
- [4] Закон о облигационим односима (објављен у Службеном листу СФРЈ број: 29/78, 39/85, 57/89 и 31/93 и Службени гласник РС”, бр. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04)
- [5] Закон о туризму (Службени гласник Републике Српске број 70/11 и 67/13)
- [6] <http://www.tourism.in.rs>

⁹ Закон о туризму (Службени гласник Републике Српске број: 70/11 и 67/13).